

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

3 Nunquid oportet eum qui ad Episcopatum assumitur, esse cæteris
meliorem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

præmissa, quandoquidem suum sic habet institutum. Enimvero in eiusmodi honoribus fugiendis circumspectus esse quisque debet, nam solent, ut Schyrtæ fugientes inter gum periculosus vulnerare, solent inquam sepe illarum dignitatum despectores peiori inde superbiæ rapu corripi, quam si acceptarent metuerent. Adde quod est huiusmodi cellitudinis loca omnino respuere actus esse possit heroicae virtutis, nihilominus potest fidelis seruus & prudens in administratione ecclesie cereberrima præstare officia quæ simul multo sint apud Deum cumulatoris commendationis quam vnicam humilitatis actio. Viri igitur probatæ vitæ sic est prudentia modestiæque in amplectendis magistratibus exhibenda, ut in nihilo sit minor in renuendis adhibenda cautio. Tunc vel maxime, dum præsalum, qui digni sint, inopia laboratur, atque adeo ecclesie Christi bonorum opus habet obsequio, ut paulo nos antea citatus. Aug. admonet. Ad tertium respondetur: Cum episcopatus simpliciter non sit de necessitate salutis, ut sacramenta ac virtutum officia, sed tunc tantum quando ratio id obedientiæ exegerit, nihil per se implicat iniquitatis ut voto quis aliove obice sese præpediat, ne capiat. Quomodo dum transitus ad secundas nuptias non ideo est illicitus quod ordinibus suscipiendis obstat, dummodo votum nunquam acceptandi episcopatum sic habeat restrictam intentionem quod hoc quantum in se fuerit neque procurabit neque accipiet. Nam si proponeret nulli prælato de illa re obedire, delictum esset, neque tale votum eiusque esset obligatorium. Ad id autem quod de beato Marco allatum est, si res ita habuit, nam Hieron. non prorsus affirmat, sed ait, dicitur, necesse est fateri diuina id reuelatione fecisse, nam quæmpia se tali sine membro mutila re, delictum esset, ut ex concilio Nicæ. can. si quis, distin. 5. innotescit. Hoc autem hic non est silentio prætereundum. Vtrum licitum sit desiderare, & exoptare eum qui creditur omnium optimus vtilissimisque ecclesie in præsulæ creati. Quamuis propter reiariditatem vehementissime de propria ipsius salute timeatur. Est enim casus creberrime contingens, nempe quod quis in administratione magistratus non sit totum futurus quod debet, & tamen inter omnes qui esse possunt sit minime malus, & reipu-

blicæ maxime utilis Apparet ergo id exoptare non esse licitum. Nam quidpiam cui optare quod illi est ad salutem periculosum, & probabilissime nocuum, videtur ad odium pertinere. Ad hoc nihilominus responderetur. Primum quod nemini licet eum tam ingenti periculo publicam provinciam subire, neque vero in illa perdurare si metum excutere non potest. Nam quid prodest homini si vniuersum mundum haeretur animæ vero suæ detrimentum? Immo e diametro repugnat charitate Dei salute in spiritualem propriam salutem totius orbis posthabere. Secundum affectum sit. Non solum licitum est, immo laudabile desiderium, ut ille sit Anusites qui ecclesie est magis idoneus, seu minus incommodus quantumcumque de eius salute habeatur metus. Non dico quod possis hoc illi consilium: ut accipiat, nam ipse tunc nequiter acciperet aut retinere, sed quod licitum sit tibi id de altero desiderare, quin vero ex procurare, & ideo quantumuis tibi aliter esset amicitia aut alia necessitudine consuetudinis, id debes optare. Et ratio est manifestissima, quoniam bonum vniuersale præstantius est particulari, atque adeo proprio excepto, magis est optandum quam bonum spirituale cuiuscumque anstici. Atque hoc ipsum confirmatur, nam si elector esses, deberes illum eligere, ipsum enim electo examinare incumbit quid sibi ex-

ARTICVLVS III.

Vtrum oporteat eum qui ad episcopatum assumitur, esse eorum meliorem.

Post appetitum episcopatus & temporariam obedientiam eius qui eligitur subsequitur de electoribus & confirmatoribus explorare, vtrum semper teneatur eligere eum qui sit ceteris omnibus melior. Apparet enim quod per nos Christus factus docuerit. Petrum enim non antea ecclesie sue præfecit, quam trina interrogatione examinaret an se plus ceteris diligeret. Meliorem autem simpliciter sola facit charitatis? ergo nunquam nisi melior eligendus est. Secundo, Symmachus Papa. i. quæst. i. vtilissimus inquit, comparandus est nisi scientia & sanctitate præcellat.

Ad tertium.

Hieron.

Concil. Nicenū Dabitatio.

SOTO
de iure
Legibus
DIE
13

lat, qui est dignitate præstantior, sed quisquis scientiam firmitateque præcellit, melior simpliciter censetur, ergo nemo nisi qui morum probitate cæteris præferat est eligendus. Tertio. In quolibet genere minora gubernantur per maiora, licet corporalia per spiritualia, & inferiora per superiora, ut tertio, de Trinitate. Augustinus est auctor. Sed episcopus assumitur ad regimen aliorum, ergo debet esse cæteris melior. In contrarium est textus Decretalis, de electio. c. scriptum. dicens quod sufficit eligere bonum, neque oportet eligere meliorem.

Tertiū.

Distin-
ctio

Prima
conclus.

Probo
concln.

Et si quæstionem istam libro tertio de omnibus ecclesiæ magistratibus latissime discussimus, tamen quia hic a D. Thom. de episcopis peculiariter inseritur, ordo nos rerum cogit illam repetere. Summa ergo responsionis D. Thom. supposita distinctione duabus conclusionibus continetur. In electionem enim, inquit, ad episcopatum, aliud est ex parte eligentium, atque aliud ex parte electi petendum. Est ergo prior conclusio. Nemo eligere tenetur meliorem, si nomen melioris secundum proprium significatum usurpet, sed eum qui ad munus pastorale fuerit expedientior & aptior. Bonus enim nemo simpliciter nisi ob solam charitatem existit. Potest enim, ut alias diximus, esse bonus artifex sine virtute morali, sola autem hæc facit hominem simpliciter bonum. Vnum cum charitas sit omnium virtutum forma, ab illa homines apud Deum boni denominantur & sunt, & quo quisque sit illa provecior, eo melior est. Probat ergo conclusio. Electio personæ ad sedem episcopalem ex eius functione pendenda est, ut pote quæ finis est propter quem persona eligitur, & bonitas mediæ est a fine. Latissime namque libro tertio, quæstione citata ostendimus decimas stipendiaque ecclesiarum non tanquam præmium qualitatis bonitatisque personarum fuisse instituta. Illud enim præmium in cælis nos apud Deum manet, sed tantum ut ecclesiis rectè administraretur, secundum illud 1. ad Corin. 14. Ad ædificationem ecclesiæ petite, ut abundetis. Vnde non, inquit, qui boni sunt presbyteri, sed qui bene presunt, duplici honore digni sunt. Ad eiusmodi autem obsequia obsecunda, & perficienda non solum morum probitas & charitas, quæ simplici-

ter facit meliorem, necessaria est, verum & virtutes aliæ tam intellectuales quam naturales, ut scientia, prudentia, efficacia, & grauitas. Non ergo necessum est simpliciter eligere meliorem, sed eum qui ad ecclesiæ regimen est expedientior, vnde Hieronymus. Quidam, inquit, non querunt eos in ecclesia columnas eligere, quos plus cognoscant ecclesijs magis proficere, sed quos plus ipsi amant. Hactenus ille. Quod quidem ad acceptioem personarum attinet. Vnde super illud Iacobi 2. Fratres mei nolite in personarum acceptioe habere fidem Domini gloriæ, ait Augustinus. quod si ad honores ecclesiasticos referatur, non est putandum leue peccatum. Posterior conclusio. Ille qui ad sedem assumitur, non se tenetur cæteris meliorem reputare. In superbiam enim & præsumptionem talis cogitatio hominem adigeret, sed satis est, si non in se crimen aliquod agnoscat, per quod nefas ei sit sedem occupare. Quare cum Petrus per comparationem fuerit interrogatus, an plus cæteris diligeret non tamen nisi simpliciter respondit, Domine tu scis, quia amo te. Hæc omnia adeo latè ac fute libro tertio, quæstione 6. per decem conclusiones elucidauimus, ut nil ad rem pertinens possimus nunc adhibere, sed satis fuerit textum D. Thom. in eius gratiam non præterisse. Duo verò aut tria sunt in eius verborum textura mente perspicienda. Primum, quod cum ipsa electionis vox collocationem inter plures designet, quorum reliquis posthabitis vnus assumitur, elector de suo nomine admonetur non satis habere eum explorare quem idoneum eligat, sed plurimum de merito expendere pondereque ut præstantiorem ecclesiæ tribuat non solum probitatis viue ratione habitâ, verum & reliquorum quæ ad publicam functionem sunt expedientia. Tamen si loco citato admonitum curauimus, quod primum idoneitatis fundamentum probitas esse debet. Nam eum qui prauus est, nullæ aliæ qualitates efficere possunt, ut eligatur, idoneum. Vnde Paulus tanquam necessarium in episcopo requirit ut sufficienti testimonio sine crimine habeatur, quod quidem nomen non leuioris est cuius, sed moralis. Quæ autem præter charitatem in episcopo requirantur, ad tria quæ hic S. Th. refert reducuntur, quæ sunt instruere plebē

August.

Poste-
rior con-
clusio.

Electo-
r ex debi-
to offi-
cij tenetur
explorare
ac pōde-
rare me-
rita eli-
gendo-
rum, &
meliorē
ecclesiæ
tribuere

Tria præ-
ter chari-
tatem.

M m 2 fide

fide & moribus, & ab hæreticorum aliorumque periculis, qui mores pervertunt defendere, ac demum pacifice gubernare. Nam scopus gubernationis est pax mentium & corporum. Hac enim ratione Dei filii sui retinent nomen. Nam beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur.

Obiectio.

De illo autem notando verbo, quo ait S. Tho. diuina mysteria, atque adeo stipendia non dari hominibus quasi præmium sue charitatis & probitatis, dubitare quis posset, eo quod & naturalis ratio, & ecclesiastica iura reclamare videntur, quippe quæ volunt clericos qui de ecclesia bene meriti sunt, ab ipsa remunerari. Respondetur autem dictam sententiam nullo opus habere interpretamento, nam vt iacet est vera.

Solutio.

Non enim negat eos qui integræ sunt vitæ præbendarum ac dignitatum ecclesiasticarum dignos esse, verum id tantum quod nos loco citato libr. 3. non leuiter demonstrauimus, nempe sacerdotia, eorumque stipendia non esse instituta ad remunerationem bonorum, sed duntaxat ad ecclesiarum seruitium. Si enim hoc in familia Christiana necessarium non esset, certe neque essent imperata decimæ, neque stipendia constituta. Quare si hæc tribuenda sunt dignis, non est ea suprema causa quod sue bonitati sint debita, sed quod elector debet ecclesie idoneum ministrum pro ratione sui stipendij providere. Reliqua loco citato libro tertio si lubet reuise. Demonstratum enim illic curauimus, quod etsi quantum ad rigorem exterioris fori & restitutionis vinculum, satis sit dignum eligere, tamen quantum ad forum poli, necesse est eligere digniorem. Quod si in omnibus sacerdotijs & præcipue in habitibus animarum curam necessarium est, quanto id magis necessarium in episcopis præficiendis? vt pote quorum administratione tota salus spiritualis Christianum reipublicæ periclitatur, ac perinde ipsissimus Christi sanguis, qui per ipsorum, non modo iniquitatem & fraudem, verum etiam inscitiam, ignauitiam, & fœcordiam frustrare potest, & sapissime solet, sue redemptionis fructu. Sibi ergo videant quibus id muneris incumbit, quantum debeant solerter oculis perillustrare eorum merita quos Apostolis ipsis diuinitus electis substitunt. At qui eos præsertim caue- re debet, qui huiusmodi honores ambiunt.

illi enim non pastores ouium habendi sunt, qui pro ipsius sanguinem fundere anhelent, sed lupi qui ipsarum sanguinem sitientes nihili pendunt eorum animas extinguere.

Ad primum igitur argumentum respondet D. Thom. quod cum Christo notissima essent alie Petri qualitates ad ecclesie gubernationem idoneæ, ob id de amplitudine dilectionis eum præcise examinavit, quod vbi alie in sunt conditiones, hæc debet existimari præcipua. Sed postest huic altera etiã supponi solutio, quod cum alias partes Petri ad regimem requisiti, cunctis circumstantibus propatula essent, charitas autem in corde inus delitescat, hanc voluit cunctis etiã constare vt quemadmodum libr. 3. diximus manifestum in foro exteriori fieret, optimi electionem fieri. Hoc autem loco citato libr. 3. fusius explanauimus.

Ad secundum respondetur, verbum illud Symmachi non de illo intelligi qui eligendus est, vt pote quod nisi sanctitate & scientia præcellat, vilissimus sit in electione existimandus, sed de illo qui iam electus est. Quo ideo verbo episcopi admoventur quod etiã si dum in minoribus agebant non profus ea sanctitate fulgebant, quæ episcopum decebat. Tamen postquam in candelabrum erecti sunt, satagere profus debent, vt nomen & locum suum re ipsa explerent, alias non possunt non in conspectu populi vilescere. Quæ aut scientia in episcopo sit requirenda, Theologie scilicet an Canonici iuris, loco citato libr. 3. vixit que disputauimus. Haud enim res digna est que in disputationem deberet accesserit, est siquidem indigna sententia quæ audiatur, illic præcise theologum esse præferendum, vbi hæreses serpunt. Tum quod cum oporteat hæreses esse, vbi que & temper timenda sunt, atque adeo docta prædicatione coarmandus populus, ne vquam labasci possit, tum præcipue, quod Christus episcopos pastores instituit, qui doctrinæ pabulo quam ipse docuit, suum gregem saginaret, moribusque quos ipse instituit, intingerent, non præcipue Doctores legum, quas homines postea adiecerunt & litium iudices, eo præcipue quod canon ex Theologie fonte derivati sūt. Id quod eius bicornis mitra designat. Vt n. in eius consecratione patet, caput episcopi cornibus non

SOTO
de iure
Legibus
DIE
13

Virisq; in is, sed vtriusq; testamēti arma
 aur, ve terribilis appareat, non aduersari
 bus sibi mutuo in foro, sed aduersarijs ve
 ritatis. Ad tertium respondetur, discrimē
 esse inter regimen rerum naturalium, &
 gubernationem in spiritualibus, quæ ad
 supernaturalem gratiam spectat. In natu
 ralibus n. eo ipso q; res sit simpliciter sub
 limior, suapte natura magis est ad regen
 dum idonea: vt celi, quàm elementa: &
 alia elementa, quam terra, in donis autē
 gratiæ, quæ vt i priori ad Corint. ait Pau
 lus, Spiritus sãctus diuini prout vult, nil
 prohibet, vt q; inferior simpliciter ē secūdu
 m charitatem cumulatoribus gratijs ac do
 nis sit ad regendum instructus. Et ad hūc
 gratiæ ordinē pertinet ecclesiasticum re
 gimen. Imō verò non hoc solum, sed etiã
 ciuile. Quare neque in magistratib⁹ ciui
 libus eligendis solum, vt in 3. Politicor.
 ait Aristot. atēdenda est integritas, viri,
 in quantum persona est priuata, id quod
 charitas facit: sed quod sit bonus ciuis.
 Quare aliæ qualitates regum, & iudicū
 suo etiã gradu ad gratiarum diuisiones
 attinent.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum episcopo liceat cura episcopali
 deserta ad religionem se conferre.

Post qualitates eorū qui eligendi sūt,
 & eligentium obligationē, sequitur
 disputare, vtrum episcoporum status ita
 sit firmus, quem postquã episcopus assū
 pserit, deserere nequeat. Arguitur. n. id
 ei non licere; nam maxime religionis in
 titutu: sed hoc non licet, quoniam a perfe
 ctiori ad minus perfectum reuolpicere
 damnable est: secundum Dñi sniam, Luc.
 9. nemo mittēs manum ad aratrum, & re
 spiciēs retrò, ap. us est regno Dei. Episco
 porum autē status altior est monachorū
 instituto, vt paulò antè dicebamus: ergo
 sicut de monachatu ad seculum nefarius
 est regressus, ita, & de episcopali ad reli
 gionis claustrū. Sed: Ordo gratiæ decē
 tor est ordine naturæ; secundum autem
 naturam nihil contrarijs moribus cietur
 vt lapis, qui naturaliter descendit, nequit
 ascendere naturaliter, at secundum ordi
 nem gratiæ a monachatu ad episcopatu
 licitus est ascensus, ergo contrarius descē

sus, illicitus. Tertio; Nihil in operibus
 gratiæ debet esse otiosum; ille autem qui
 semel in episcopum consecratur, Perpetu
 uo retinet potestatem ordines consecra
 di, aliãque id genus perficiendi. Hæc au
 tem potestas si quis curam pastoralem
 desereret, otiosa remaneret; ergo id mini
 me licet. In contrarium est, q; nemo ad
 id quod illicitum est, cogi potest; qui au
 tem cessionem a pastorali cura petit, po
 stea si cedere cunctetur, ad id cogitur; ut
 patet cap. Quid im. de renuntia. ergo nō
 est episcopo illicitum episcopatu abscē
 dere.

Ad quæstionem quatuor conclusioni
 bus respondetur. Prima, quæ cæteris, ut
 fundamentum subternitur, est; Tandiu
 obligatur episcopus pastoralem retinere
 curam, eiusque agones perferre, quãdiu
 spes aliqua illi durat, q; possit plebi pro
 desse. Probat, Episcopalis status in hoc
 cōsistit, quod aliquis ob diuinã dilectio
 nem proximorum saluti curanda seipsū
 mancipat; id quod Christus, dum Petru
 elegit, planè docuit. Haud enim præmi
 sit, Diligis gregem plus his? sed, Diligis
 me? Nulla enim dilectio nisi ex diuina de
 riuetur, sufficit ad sebeundos labores,
 persistendumq; in vigilia, & solitudi
 ne, quæ episcopi functioni est necessaria.
 Quare episcopus non ecclesie tantum,
 aut populo, sed, & Deo ipsi si sem sita
 obligat; ut tanquam fidelis dispensator,
 & prudens gregem suum gabeinabit.
 Quæ quidem obligatio genus uoti est, ut
 Sanctus Thomas in calce quæstionis ait.
 Atque huc illæ consecratoris interroga
 tiones alludunt. Vis ea, quæ ex diuinis
 scripturis intelligis, plebem, & verbis do
 cere, & exemplis? Vis beato Petro Apō
 stolo eiusque successoribus fidem, & obe
 diētiã exhibere? Itaque licet non emita
 tur nouum votum castitatis præter la
 cerdotale, neque vllum aliud, quod sit so
 lene super quod Papa dispensare nequeat;
 emittitur tamē obediētiæ votum, quod
 a solo summo Pontifice est dispensabile.
 Quod si votum est, vt D. Thom. ait, non
 Pontifici tantum, sed etiam Deo ipsi sit.
 Atque adē, ut conclusio asserit, perpetu
 vinculo obligat⁹ restat episcopus ec
 clesie sue, quã sibi per annuū fidei despo
 sat. Quapropter diuortiuū esset, si non cū
 illa perpetuò permāneret. Secunda con
 Soto de Iust. & Iu. M m m 3. clu.

1. Cōcl

Rō con
 clusio
 nis.

S. Tho

2. cōclu
 sio.

Ad ter
 tium.

Aristot.

Arg.